

НИКОЛАЙ ХАЙТОВ
ИЗ ПОДИВЯЛАТА ПЪТЕКА

chitanka.info

Тръгнах от село през Гужувица за към Свети Илия.

В Гужувица на полянката някои палили огън, пекли шишчета, яли, пили, мачкали тревата, а след това задялали съседните борики за борина. Бориките са десетина, садени са преди около четиридесет години, високо израснали, прави, но ето сега няколко души — проклетници, ги ранили и обезобразили.

Смола сълзеше от ранените. Разтревожени мравки тичаха нагоре-надолу по насмолените трески, суетяха се, но с нищо не можеха да помогнат на изпадналите в беда дървета.

Продължих по пътеката, но тя подивяла, ходи се по нея едва-едва. Съседните храсти я задръстили, а мравките издигнали по средата ѝ мравуняк като бойна кула, в която бодърствуват въоръжени с огнепръскачки мравки-войници. Малко по-нататък върволица мравки-трудоващи копаеха танкови препятствия. Две буболечици трупаха клечки. Един бръмбар тикаше с предните си крачета кално топче (навярно гюлле) към окопите на мравките. Живовлякът покриваше простърганата някога земица на пътеката, явно не с цел да гали краката, а да препъва. „Бабини зъби“, пораснали по средата, се опитваха да минират прохода с бодливите си шипчета. И на всичко отгоре — цели редици репей се бяха строили от двете ѝ страни, готови да нападнат всеки пешеходец.

Едвам се измъкнах...

От Гужувица нагоре местността се казва Христив гроб. Там като деца на времето пасехме говедата, а при дъжд се криехме в една каменна колиба. Колибата се е превърнала сега в една грамада, облазена с лишеи, отрупана с всякакви билки и цветя, издута и заобленичка като гроб. Трева расте навсякъде около нея — едра и буйна. Няма крави да я опасат. Катеричка дългоуха ме заглежда, познала ме, но се поколеба, дръпна се към върха на бориката и се не видя.

Продължих към върха по сгорещените от сутрешното слънце камъни, вдишвайки сладостната миризма на жълт равнец — миризмата на зрялото лято, дето подлудява бръмбарите и ги кара силно да бръмчат.

По едно време чух звънци. Да! На това глухо място наистина дрънчаха звънци. Когато наближих, видях едро овчарско куче, а край него, ройнали се из поляната под Свети Илия — няколко овчици и

кози. Овчарят не се виждаше. Очаквах, че кучето ще ме залае, но то излезе мъдро куче и не се обади. Първо, отдавна не бе виждало вълк и вече не беше бдително като едновременните псета, дето се раждаха и умираха в борба с вълците. Второ, то бе старо, дълго живяло и навярно бе научило английската поговорка, че лаенето е сребро, а мълчанието — злато. А може би то бе разбрало, че не съм нито горски, който може да го отрови, нито ловджия — да го застреля, затова стеснително се отмахна от пътеката.

Пастирът се оказа Кольо — последният овчар в моето село. Овцете му бяха повече от трийсетина. Самият Кольо — нисък, с обло ръждиво-керемидено лице, с тояга в ръката и торба, опасана през рамото, изглеждаше като че някой дълги години го бе натискал отгоре-надолу, та се бе целият нагърчил. Вратът му — вдълбан в раменете, кръстът — добре опасан с военен пояс, а краката — изкривени като скоби от дългото стоене прав. Наближава седемдесет, но говори силно.

Питам го защо са толкоз малко овцете.

— Ти не питай за овцете, а питай за хората, че беха хиляда, а сега са двеста. Къщите беха като колибки, но извираха от тях деца. Сега са като палати, а хора няма. Ако ти потрябва за илач сополче детско, не можеш да намериш, та макар да се утрепеш. Свършиха се хората в селото, а ти ме питаш за овцете. А е раждало нашето село и полковници, ей!

Стана дума за полковници и разказа Кольо за полковник Дамянов и за мобилизацията по време на Отечествената война. От войната той премина на военните филми, които гледал по телевизията, и след туй общо за филмите...

— Хубав беше оня филм, дето се пееше „Руфинка“. Ама че гласище имаше тоя разбойник и какви кози бехте му намерили! Само че не можеше да ги пасе. Защо не го дадохте на един асъл козар да го научи? Да види как се подкарват и какво им се вика. Ти на козите не можеш да им викаш кестерме, както на хората. Малко трябва да им викаш, но да ги научиш да разбират. Не е лека работа — кози да пасеш. Има си чалъм.

Втори път като правиш такива филми, ще пратиш артистите при мене, да ги науча как да викат... Абе тия, дето се сбориха на филма — продължи Кольо, — двата пръча, нагодихте ли ги или те си го сами направиха? Те като артисти бе!

Разделихме се с обещание да се съберем и да поговорим един ден и за други филми и продължих по дивата пътека.

Обичам миризмата на хвойна и борика, размесена с дъх на чубрица и напечен от слънцето варовик, затова лягам на земята и вдишвам пресния въздух.

А какви миризми има по сухото наше землище! Мирише на камък, на дива чубрица и суха смола, а в буковата гора — на скапана шума.

А как цъфтят тревите между камъните! Най-нищожната — и тя накитена. Няма грозен, нищожен цвят. Когато цъфтят, всички треви са красиви.

Всяка тревица е със съдбата си. Всяко дърво — с драмата си. Едно крее в сянката на по-големите. На друго гръм ударил вършето и го пречупил. Дъб, уж хубав и зелен, а отгоре взел да съхне. До него бряст, заболял от брястовата чума, но тая година пуснал нови клонки. Ще изсъхнат ли или ще останат здрави и ще продължат живота на старото дърво — не знам, но този храбър бряст здравата се е хванал за живота.

Измъквам се от гъсталака, слънцето отново ме огрява. Една сойка излита от храстите и с крясък оповестява, че подозрителното лице напуща подивялата пътека. Чувам как мравките зад мене свалят стражата, дърветата прибират копията си, а съгледниците — бръмбари свирят с ручилата си „отбой“.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.